D • N
19/3 1950

Världspolitikens villkor

Den ryska expansionsviljan är sedan det andra världskrigets slut den centrala företeelsen i internationell politik. Något nytt innebär den inte. Redan vid maktövertagandet var bolsjevismen aggressiv på ett annat och mera programmatiskt sätt än tsarismen: det gällde att förbereda och stödja kommunistiska aktioner i hela världen, och anfallen på de frigjorda baltiska staterna och Polen samt den blodiga erövringen av Ukraina och Georgien gav tydligt besked om de makthavandes avsikter. Med den nya regimens omvandling till en nationalistisk despoti och de konjunkturer det andra världskriget medförde fick denna politik en vidare syftning och en djärvare utformning. Den kommunistiska ideologin förblev ett användbart propagandainstrument, även sedan den för länge sedan i väsentliga punkter avskrivits i Ryssland, men den ryska diplomatin och de ryska arméerna blev huvudpjäserna i spelet. Tio europeiska stater, en stor del av Tyskland, Kina: det är de väldiga vinster som vunnits sedan ett årtionde.

Med erövringarna har erövringslusten stegrats. Varje stat som infogas i systemet betraktas som länk i en försvarskedja, men också som en utfallsport för nya attacker. Liksom alla erövrare åberopar man, och kan med visst fog åberopa, defensiva syften. Bitterheten bland de redan undertryckta och den av fruktan framkallade försvarsviljan hos de ännu obesegrade ter sig som faror, möjliga att besvärja blott genom nya framgångar, nytt framflyttande av gränsmärkena, ett mera totalt förtryck. Erövraren är inte en man med förtröstan och lugn självtillit, utan ett offer för misstankar och hemlig skräck. Då det sägs att fruktan driver de kommunistiska härskarna är det en rimlig men inte en lugnande förklaring — despoter är alltid oroliga och alltid lystna efter nya underlydande och djupare underkastelse.

Den systematiska aggressiviteten har stora taktiska fördelar. Den är redo att gripa varje tillfälle, att utnyttja varje lucka. Till dess finter hör att efter en framgång deklarera definitiv belåtenhet och begära samförstånd och avspänning. Det var Hitlers taktik vid varje seger — efter Österrikes införlivande, efter de tjeckiska kupperna, efter erövringen av Polen. På samma sätt arbetar de ryska härskarna. De är ärliga såtillvida som de utan tvivel önskar avspänning till en tid. Tillräckligt lång tid för att motståndarnas vaksamhet skall förslappas av förhoppningar, illusioner och oenighet, för att en ny lucka skall uppstå, ett nytt byte mogna för greppet. Någon risk för att den tillfälliga avspänningen skall verka förvirrande och försvagande på det egna folket finns inte, ty den officiella propaganda som talar om en oförsonlig motsättning bevaras och bevarar sitt välde.

Västerns stater, för vilka en anfallspolitik är otänkbar, har i denna situation sedan några år inriktat sig på den taktik som kallats "the policy of containment", tillbakahållandets och begränsandets politik. Genom ett motstånd som så långt möjligt får kraft genom organiserad samverkan skall man hejda den ryska expansionen, fylla luckorna i försvarslinjen och på varje utsatt punkt bjuda angriparna att göra halt. Det är en politik på lång sikt, byggd på tron att man har tiden som bundsförvant. Håller man fast, så lyder parollen, så inträder småningom en ändring till det bättre: demokratiernas överlägsenhet blir mera uppenbar, den ryska aggressionsviljan upplöses inför den obrutna front den möter, Ryssland förvandlas successivt eller genom en revolution till en anständig stat.

De väldiga svårigheter denna politik möter har från början framhållits. Hur skall man under lång tid, kanske under årtionden, kunna hålla fast vid denna fredliga men bestämda motståndspolitik, en politik vars framgångar inte markeras av segrar, utan av att man lyckas undvika nya nederlag? Hur skall i en demokrati med fri debatt det vara möjligt att bevara tillräcklig enighet om så abstrakta och så föga eldande mål, särskilt med tanke på att de ryska härskarna ständigt söker undergräva fredsfronten genom en falsk avspänningspropaganda? Under de få år som denna politik praktiserats har också svårigheterna framträtt. I Europa har man i stort sett lyckats — lyckats inte i den meningen att Ryssland avstått från något lydland eller någon bastion, men i den meningen att den ryska staten hållits tillbaka och dess femte kolonn i demokratierna försvagats. I Asien har man inte lyckats; Kinas övergång till det kommunistiska lägret är tvärtom Rysslands största framgång efter Hitlers fall.

Mot denna bakgrund ter sig de amerikanska statsmännens senaste deklarationer som energiska försök att säkra fullföljandet av den fredliga fasthetens politik. De ryska avspänningstrevanden som förelegat besvaras med klarläggande av de villkor under vilka inte en kortvarig avspänning, utan en verklig avveckling av världskonflikten skulle kunna komma till stånd. Någon tro på att dessa villkor godtas har man inte — kommunismen avstår inte frivilligt från sina lydfolk och sin femte kolonn. Propagandasyftet är det väsentliga: att ge stimulans åt en politik som i sin långsiktighet kräver ihärdighet, men lätt verkar glanslös, passiv och alltför tålamodsprövande. Såtillvida är Achesons tal lika mycket propaganda som de ryska avspänningsfraserna. Skillnaden ligger däri att USA är berett till uppgörelse om dess villkor skulle godtas; de ryska härskarna ser — enligt sina egna ord — i varje uppgörelse blott ett medel att förbereda en ny framstöt mot en försvagad motståndare.

Militärleveranser till Sovjet

I en artikel i tidskriften Allt ges ett flagrant exempel på det ryska kreditavtalets många orimliga konsekvenser. En stor del av våra leveranser består av varor som har direkt betydelse för de ryska rustningarna. Det är också tydligt att ryssarna visat särskilt intresse för att få just militärt viktiga varor levererade.

Sverige har enligt avtalet åtagit sig att bl. a. sända 45 trålfiskefartyg och 50 lastmotorskonare, de första avsedda för en besättning på omkring 50 man, de senare för 11 man. Just denna kategori av kreditleveranser har ryssarna visat iver att få fullföljd: stegringen i våra sändningar från omkring 300 miljoner kronor till omkring 400 miljoner kronor under föregående år berodde huvudsakligen på leveranser av sådana fartyg.

Ryssarnas intresse är inte endast påtagligt. Det är också mycket naturligt. Dessa fartyg lämpar sig utmärkt för rent militär användning. Med relativt enkla inredningsarbeten går det att förvandla dem till militära redskap:

"Det ryska trålfiskefartygets förvandling till en enhet i den röda östersjöflottan kräver inga mera omfattande åtgärder. Fartyget har plats för luftvärnskanoner förut på den långa backen, på överbyggnaden för och akter om skorstenen och akterut på det förhöjda poopdäcket. Den förliga mastens mellersta lanternställ är som gjort till radarplattform. De kraftiga trålbyglarna lämpar sig även för minsvep och däcken ger god plats för sjunkbombkastare.

Djupgåendet är nära fem meter, vilket lämpar sig väl för installerandet av asdic eller annat instrument för ubåtsjakt. Härvid är det också en fördel att fartyget drivs med en kolvångmaskin, som är den minst störande typen för ubåtsjaktsaggregat. Lastrummen, som på beställningarna reserverats för fiskkokerier, ger god plats åt eventuella radar- och asdichytter, och inredningen för en besättning på 50 man bör även kunna hysa folk att betjäna vapnen."

Att ryssarnas intresse för dessa fartyg grundar sig på militära skäl förefaller också uppenbart; under kriget visade tyskarna ett motsvarande intresse för fiskefartyg av dessa typer. Ryssarnas förkärlek för dem har dokumenterats också beträffande de finska skadeståndskraven.

Således: samtidigt som vi i vårt eget land är tvungna att bibehålla åtskilliga ransoneringar och regleringar sänder vi för hundratals miljoner kronor varor till Sovjet på kredit. Samtidigt som fred och säkerhet hotas av en enda stat, Sovjetunionen, sänder vi till detta land på kredit varor som i hög grad är användbara för militärt bruk, inte minst i kamp mot vårt eget kustförsvar.

Åtgärden går inte ens att motivera med de sysselsättningssvårigheter som eljest eventuellt skulle drabba en del av våra varv. Exportindustrin har på andra områden alltfort svårt att täcka sitt behov av arbetskraft, så svårt att man från regeringshåll anför detta som skäl mot lättnader i byggnadsregleringen.

PRESSGRANNAR

Statskyrkodebatten gav första kammaren en av dess stora dagar, skriver Ljusnan (fp), men tillägger:

Även om den principiella diskussionen om statskyrkan på sistone tagit ny fart inom vissa kretsar, kanske främst bland ungdomen med religiösa intressen, torde det dock förhålla sig så att den stora menigheten inte känner det nuvarande tillståndet som något oroande och aktuellt problem. Utredningen skulle inte ha något fotfäste i den allmänna meningen. Kommer det en tid då kyrkan själv eller betydande kretsar bland medborgarna känner frågan som ett oavvisligt krav kan situationen bli en annan. Ingen vet nu om och när så sker — det räcker med att konstatera att den inte är aktuell för dagen.

Den liberala Ljusnan råkar i denna fråga föra samma resonemang som den socialdemokratiska pressen för när det gäller kollektivanslutningen av fackföreningarna till det socialdemokratiska partiet. Varför skall likgiltigheten hos den stora massan uppfattas som anledning till att ingenting göra? Och även om en aktiv majoritet till förmån för statskyrkosystemet kunde påvisas — vilket uppenbarligen inte är fallet — är det orimligt att i livsåskådningsfrågor låta majoriteten bestämma över minoriteten. Det räcker inte med en hänvisning till dissenterlagstiftningen: det är orättfärdigt att människor skall behöva visa aktivitet för att slippa räknas som anhängare av en bestämd livsåskådning.

Det förvånar att flertalet liberala ledamöter av första kammaren voterade mot det Nermanska utredningskravet. Hos en del var det dess värre uppenbart en form av politisk taktik, som passade sällsynt illa i detta sammanhang.

Achesons punkter belyser vad USA menar med ett verkligt fredstillstånd, framhåller Ny Tid (s):

Hans linje markerar att den amerikanska utrikespolitiken är oförändrad. Den innebär dessutom indirekt en maning till de demokratiska folken att öka sina ansträngningar för att skydda sig mot den makt, som genom sin expansionsvilja förhindrat en utjämning i avspänningens och fredens tjänst.

För de många neutralitetsanhängare som söker argument för sin ståndpunkt i insinuationer om löslighet och opålitlighet i amerikansk utrikespolitik borde utrikesminister Achesons klara språk utgöra en anledning till eftertanke och omprövning.

Klasskampen bakom järnridån ger en allt tydligare förklaring på Moskvas oro, finner Aftontidningen (s). Det är arbetarna som ställer sig avvisande mot det folkdemokratiska systemet:

Det hjälper inte att man gång på gång avlöser människorna på de olika posterna, arbetarnas oro växer, det kan inte ens tjugo timmars radiopropaganda om dagen överrösta. Genom ständiga terroraktioner rensas de missnöjda ut ur kommunistpartierna, men det hopplösa i dessa åtgärder framstår redan klart. Östeuropas arbetare kämpar lika förbittrat mot fabriksledningarna som byarnas bönder mot de kommunistiska kolchosledarna. Och Kreml har fullständigt klart för sig vad det är frågan om, och tycks se lösningen i att påskynda programmets genomförande att enligt planerna göra Östeuropa först fattigt, sedan kommunistiskt och till slut ryskt.

Det ryska systemet belyses bl. a. av den heder som numera visas Ivan den förskräckliges minne, påpekar Upsala (h):

Vid sidan av Peter den Store hyllas tsar Ivan i Sovjetunionen som en av det ryska väldets största banbrytare och föregångare till sovjetväldet — som en "framstegsvänlig" förnyare av sitt rike. Det är mer än betecknande för den röda regimens mentalitet i Ryssland att dessa sentida arvtagare av den grymme men kraftfulle tsaren i allt efterliknar hans "ideologi" och polisvälde. Emblemen har visserligen förnyats, men oförsonligheten mot alla meningar, som avviker från regimens officiella troslära, är densamma och utrensningsmetoderna har bara blivit effektivare och grymmare.

Söderströmsbron får börja byggas

Österbygdens vattendomstol har i dom på lördagen lämnat järnvägsstyrelsen och Stockholms stad tillstånd att utföra de nya trafikförbindelsen över Söderström i vad den avser arbeten från Söder Mälarstrand till gatuviadukten över Riddarholmskanalen och järnvägen.

Målet i övrigt har förklarats vilande med hänsyn till de underhandlingar som pågår mellan staden och Riddarhusdirektionen om bl. a. grundförstärkning av Riddarhusbyggnaden och ersättning för de skador som kan bli en följd av arbetenas utförande.

De medgivna arbetena skall utföras på sådant sätt att de inte menligt inverkar på regleringen av vattenståndet i Mälaren. Under byggnadstiden får berörda farleder avstängas i sådan utsträckning som är av nöden för företagets utförande.

"Lugnare att vetenskapa i Göteborg", säger Trädgårdens nye "prefekt"

— Vad är en prefekt i Sverige? Inte vet jag, men det är det jag ska bli nu, säger professorn vid Skogshögskolan Bertil Lindquist vid ett samtal med Dagens Nyheter inför avskedet från huvudstaden: någon gång i maj blir han den ende (?) i landet med nyssnämnda titulering, dvs. chef för Botaniska trädgården i Göteborg. Professorn är glad åt att genom sin utnämning ha beretts tillfälle till forskning i betydligt vidgad omfattning — dessutom har Göteborgsmiljön alltid stimulerat honom.

Professor Bertil Lindquist.

Forskningsmöjligheterna här är mycket begränsade, vi har 90 elever och betungande kurser. Den här stan har faktiskt blivit en maskin, tycker han. Att bedriva vetenskaplig forskning i Stockholm är inte så lätt, det blir lugnare i Göteborg. Forskning fordrar ju att man kan få sitta i fred och tänka på sina problem. Och jag är ivrig, fortsätter professorn, att få sätta mig in i detaljerna där nere och fullfölja det arbete som påbörjats. Han lovar samtidigt göteborgarna att han inte skall förvandla Trädgården till en skogshögskola.

Mot bakgrunden av den svårskötta jorden där nere måste man vara mycket imponerad över de resultat som nåtts, konstaterar den nye prefekten och ger företrädaren en eloge: Det blir naturligtvis ingen lätt uppgift att efterträda professor Carl Skottsberg, som jag beundrar som en av vårt lands mest framstående botaniska forskare. Göteborgs botaniska trädgård är en pärla, och den har under Skottsberg fått rykte som en av de intressantaste i Nordvästeuropa.

Emellertid är det först efter stor tvekan som jag beslutat lämna skogsskötselprofessuren. Skogsskötseln är i själva verket den första grunden på vilken vi måste basera en väsentlig del av vårt framtida välstånd. Över 50 procent av vår export härrör från skogen. Men skogsskötseln behandlas än i dag i vårt land som ett andrahandsproblem, och för min del har jag inte haft möjlighet att mera centralt kunna inverka på utvecklingen i fråga om vår skogsvård. Visst är att vi för närvarande genom passivitet i fråga om skogens återuppbyggnad och vård kommer att ställa nästa generation i en svår ekonomisk situation.

Det förhåller sig nämligen bl. a. så, fortsätter professor Lindquist, att 40.000 hektar om året läggs kala i vårt land. Det måste röjas och sättas plantor i marken. Jag och mina kolleger i Norge och Finland har fastslagit att hela bristen i det skogliga återuppbyggnadsarbetet är en organisationsfråga — hela förvaltningsorganisationen är felaktig! Det finns mycket att göra, men för att nu bara peka på en punkt kan jag betona att för Sveriges och Finlands del är den skogliga förvaltningsorganisationen icke tillräckligt utbyggd för ett producerande skogsbrukssätt — det kan inte hjälpas att den blivande glade trädgårdsprefektens sista ord går i moll, sett ur skogsprofessorns synpunkt.

Slemhinnebedövning ännu ej helt riskfri

Ett hastigt dödsfall på Kolmårdssanatoriet i anslutning till en lokal slemhinnebedövning har föranlett medlemmen av medicinalstyrelsens vetenskapliga råd professor Torsten Skoog att för medicinalstyrelsen framhålla nödvändigheten av att landets samtliga läkare upplyses om principerna för behandling av allvarligare komplikationer vid dylika bedövningar.

I det aktuella fallet, då en 29-årig man från Norrköping plötsligt avled under pågående behandling, har det visat sig att ingen felaktighet begåtts eller någon försumlighet förelegat från den ansvarige läkarens sida vad beträffar doseringen av bedövningsmedlet och det tekniska utförandet av ingreppet. Behandlingen av den uppkomna svåra förgiftningen har emellertid betecknats som bristfällig och på vissa punkter som felaktig.

Professor Skoog erinrar att förgiftningsfall med dödlig utgång under slemhinnebedövning tidigare förekommit vid ett par tillfällen i vårt land. Den behandling som har den största utsikten att rädda patientens liv i dylika förgiftningsfall är den intravenösa barbitursyretillförseln i förening med konstgjord andning.

INDUSTRIA
Nytt nummer
HSB:s affärer
Fred i arbetsstudierna
Robotar och massproduktion
Pren.-pris pr år kr 15:—. Postgiro 998. Kungsholmstorg 1 Tel. 22 56 00.

SKOFABRIKÖRER!
Skofirma med årlig försäljning av c:a 25.000 par skor söker kontakt med leveranskraftig skofabrik för köp av damskor med halvhög klack (företrädesvis systerskor), randsydda herrskor (även med skaft), promenadskor, herr- och dam-, med sydd springstepsula, samt genomsydd kraftig arbetskänga. Blockorder med möjlighet till komplettering. Leverans till hösten. Kontant betalning. Svar till "Välrenommerat företag", Nerikes Allehanda, Örebro.

Gerlesborgsskolan
ANORDNAR SOMMAREN 1950 TVÅ KURSER I FRANKRIKE. Till första kursen, 17 juni—16 juli, mottagas gamla och nya deltagare. Till andra kursen, 1—30 juli, mottagas endast målarskolans förutvarande elever. Undervisning meddelas i måleri och konsthistoria. Vistelsen fördelas mellan Provence och Paris. Kursavgift 1.285:—, inkluderande undervisning, helpension, betjäningsavgifter och II-klass resor. — Prospekt och upplysn. gm kurssekr. Fröken Margareta Forsberg, Samaritgränd 1, Stockholm, tel. 41 42 08.

CITROEN 1950
för omgående leverans!
3 modeller, 4-dörrars, 5-sitsiga, 4—6 cyl. motorer, låg bensinförbrukning. Skatt från 130 kr.
Begär demonstration! — Utställningar:
CENTRALGARAGET Vanadisv. 2, 34 04 40 Sveaväg. 88, 23 12 05 Ringväg. 62, 42 11 01
Aukt. återförsäljare för Stockholm och Stockholms län.

Försäljare sökes för CITROEN samt för Triumph motorcyklar
Vi söker försäljare för anställning på någon av våra utställningar. Personer, som under en följd av år varit anställda inom branschen, speciellt på de avdelningar där kundkontakt förekommit och som har intresse och anlag för försäljning, har företräde. Vi anställa endast försäljare som är beredda att hundraprocentigt gå in för uppgiften. Fast lön 300:— kr. i månaden plus förmånliga provisionsvillkor. Stort försäljningsområde. [illegible] Sökes personligt, endast efter överenskommelse pr telefon 34 04 40, sekretariatet.
CENTRALGARAGET Vanadisvägen 2—4

UTSTÄLLNINGEN vid HAVET
Roslagen visar ungdomens framtid
har härmed äran inbjuda intresserade att deltaga i sommarens utställning, där följande avdelningar kommer att vara representerade:
HANDEL — INDUSTRI
SJÖFART — LANTBRUK
FISKE — HANTVERK
BÅTAR — HEMSLÖJD
MOTORER — KONST
Anmälningar emottages genom utställningens kommissarie, redaktör Stig [illegible], Birger Jarlsgatan 36, Stockholm, telefon 21 54 75.
Välkomna till sommarens ostkustevenemang!
ÖREGRUND 1950

Läkemedels-information
FARMACEUT
erhåller anställning som kontaktman i vårt företag. Arbetet består i att informera läkarna om bolagets preparat samt att följa utvecklingen inom läkemedelsområdet.
Rätt man skall ha ett sympatiskt och vederhäftigt uppträdande samt med intresse och omdöme kunna sätta sig in i och diskutera medicinska problem.
Vi erbjuda goda löneförmåner samt ett intressant och omväxlande arbete.
Svar med uppgift om ålder, examina, referenser samt tidigaste tillträdesdag ställas till
DIREKTIONEN
AB FERROSAN - MALMÖ 3
FÖRETAGET SPP ANSLUTET

Nu kommer nr. 2 i serien JAGUAR BÖCKERNA

... amerikanska pocket-books nu i svensk översättning
En ruinerad miljonärsson, ett gangsterband och den blixtrande intelligenta, gindrickande Amy Brewster svarar för spänningen i denna nya bok i Jaguar-serien, som blev succés redan från början. Och inte utan orsak: Med sitt dramatiska och spännande innehåll, bekväma fickformat, elegant lackerade omslag utgör dessa svenska »pocket-books« ett färggrant inslag i Er bokhandel. — Köp dem redan i dag hos Er bokhandlare eller rekvirera direkt från
WENNERBERGS FÖRLAGS AB Värtavägen 55, Stockholm
3 College-mordet
4 Beräffigat brott?
5 Rött hår och revolver

Kupong insändes i öppet kuvert med 10 öres porto till bokhandel, eller om sådan ej finns på platsen till WENNERBERGS FÖRLAGS AB, Värtavägen 55, Stockholm.
Spara porto — Prenumerera!
Jaguar-böckerna kan också erhållas genom prenumeration, varvid portot bortfaller.
Jag önskar erhålla
a) band 1—3 till .... kr. 5:25
b) band 1—6 till .... kr. 10:50
c) band 1—12 till .... kr. 21:—
(Stryk det som ej önskas.)
Avgiften uttages mot postförskott vid leveransen av första boken. Böckerna utkommer med ett band i månaden.
Undertecknad rekvirerar härmed Jaguar-serien (12 böcker) à kr. 1:75 + porto pr bok, att sändas mot postförskott efter hand som böckerna utkommer.
Namn:
Adress:
Postadr.: DN 19/3

© Tingstensamlingen Publicerad med tillåtelse av Dagens Nyheter AB.